

Примена ИКТ у настави – „Дигитални час 2“

Приказ наставне јединице

Општи подаци:

Наставни предмет:Музичка култура

Разред:четврти

Наставник:Слободан Блажин

Школа:ОШ“Јосиф Маринковић“Нови Бечеј

Наставна тема: Музичко изражавање и описмењавање

Наставна јединица - Обрада песме по нотном тексту са поставком тона“си“

Тип часа:обрада песме са нотног текста

Време за реализацију наставне јединице:1 наставни час

Облик рада: индивидуални,групни колективни

Наставна метода:дијалошка,метода слушања,демонстративна (свирање и певање)

Наставна средства:рачунари,уџбеник

Предмет у корелацији:историја.

Место рада:дигитални кабинет

Циљ часа:

-Обрада песме по нотном тексту и обрада тона „си“

Образовни задаци:

-Обрада песме-канона, као полазиште за разумевање полифоне музике

-Оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике, за естетско процењивање уметничких дела,за музичку интерпретацију

-Подстицање когнитивног развоја ученика,естетског и естетског развоја њихове личности кроз активно бављење музиком(развијање музичке меморије и способност репродуковања музичких садржаја)

Васпитни задаци:

- Развијање сарадње међу ученицима
- Допринос развоју креативног и музичког мишљења, неговање култивисаног музицирања као припрема за певање и музицирање у хору и оркестру и другим вокалним и инструменталним саставима
- Развијање љубави према музичкој уметности певањем, свирањем и слушањем музике

Функционални задаци:

- Упознавање и коришћење нових изражајних средстава музичке уметности(рачунара као ритмичког и мелодијског инструмента)
- Развијање способности музичког изражавања ученика кроз певање и свирање уз помоћ тастатуре и миша, применом различитих савремених технологија и софтвера

Активности наставника:

- уводи ученике у поредак чињеница на очигледан начин
- презентује, објашњава, пева, свира
- поставља питања
- води ученике кроз активности на часу
- усмерава пажњу ученика

Активности наставника на овом часу у складу су са психичким могућностима ученика (настава ни преблага ни прелака), оне потпомажу, унапређују и интензивирају развој детета.

Активности ученика:

- слушање(сензорне активности)-утиче на развој посматрања, ученици примењују раније стечена знања (ове активности коцентрисане су у уводном и централном делу часа)
- куцање, тактирање, активно учествовање у раду (моторичке активности)-утичу на развој способности практичног рада.(концентрисане у централног дела часа)
- размишљање(мисаоне активности)-утиче на развој способности мишљења-певање и свирање са нотног текста уз обнављање теоретских знања везаних за извођење музике(линијски ситем, ознаке у нотном тексту, интервали)

-правилно и изражајно певање и свирање на рачунару (изражајне активности)-утиче на развој способности дивергентног мишљења.

Знања и способности на овом часу стичу се сопственом акитвношћу ченика.(не могу се дати и поклонитиу или пренети).Она зависе од количине уложеног сопственог рада.Настава на овом часу није статична,степен визуелне перцепције је већи,а знања и,успех у настави је пролонгиран.

Изражена је и биполарност активности,оне су истовремено вођене и слободне,репродуктивне и продуктивне,практичне и интелектуалне,једноставне и сложене.Активности на овом часу повезане са активностима са претходних часова чине суштину систематичности.

Ток часа:

Уводни део часа:

5-6 минута

Децо,погледаћемо краћи инсерт из једног филма..Крај је новембра 1941.године.Други светски рат је а Немци су пред Москвом.Жестоке борбе се воде на температури од минувд садесет степени целзијуса.,само шеснаест километара од Кремља.Губици на обе стране су велики.Немци ће неколико дана касније бити одбачени 300 километара од Москве.Погледајмо.

Гледање инсерта из филма „Битка за Москву 1941“.(дато у прилогу рада)

Слушањем музике,у служби емотивног и естетског,остварујемо мотивацију и позитивну васпитну функцију.Ученици ће емотивно одреаговати у складу са личним искуствима.На основу овог примера објасним да се заинтересованост за рад повећава када се пева у тренуцима великог узбуђења или туге.

Анализу слушаног примера радимо кроз дијалог са ученицима подстичући њихово слободно изражавање,најуопштеније са основним хронолошким подацима,да се ученичка знања повежу и ставе у функцију разумевања слушаног дела(временска транспозиција и

документарна димензија) Кроз краћи разговор приближим податке о садржају слушаног дела:

Свако наредно слушање иницираће асоцијацију на час, формирати условни рефлекс (теорија додира Павлова, учење Хала, Скинера и Торндајка).

Питања:

Којом техником су располагали борци Црвене армије да би музицирали?

Како је музика утицала на браниоце Москве?

Тачно. И Немци су и имали своју музику и авионе са гласним сиренама, али су они били стотинама километара од Немачке и били су агресори.

Истивање циља часа односно најава наставне јединице:

Данас певамо и свирамо. Учимо песму „Расти, цветај“ која се налази и у вашим уџбеницима.

Главни део часа:

35 минута

Активности у главном делу часа:

-анализа нотног текста

Пред нама је нотни текст који треба данас да савладамо-да читамо, певамо и свирамо. Погледајмо га заједно.

На мониторима је исписана песма у виду мелодијске вежбе. (Слајд 1.-нотни текст песме са текстом) Уочавамо тоналитет кључ, метар, тактице, интервале, динамичке и артикулационе ознаке, дужине нотних вредности и имена тонова.

Питања:

Како се зове кључ исписан на почетку линијског система?

Зашто га тако називамо?

У ком такту је писана мелодија?

Која је прва нота ?

Колико она траје?

Како је пишемо?

Које ноте још видимо?

И шта још?

Тачно. Видимо у трећем такту, то је нота „си“

Где пишемо ноту „си“?

Пишемо је и на трећој линији.

Колико трају ноте „си“ и „до“?

Како пишемо осмину ноте?. Помоћу којих елемената?

Добро. А како пишемо четвртину?

У ком такту су четвртине ноте?

Како се зове нота у последњем такту?

Одговори:

G (ге) кључ или виолински кључ:

Зато што креће од друге линије система.

У 3/4 такту.

Прва нота је „сол“.

То је половина ноте, траје до 2.

Пишемо врат и главу.

Видимо: до, ре, ми, фа и сол..

Видимо једну али не знамо како се зове?

Нота „си“.

Пишео испод „до“, испод помоћне линије.

То су осмине.

Као четвртину. Само се при врху доцрта барјачић.

Као половину али бојимо њену главу.

У 1., 2., у сваком, сем последњем, осмом!

То је половина са тачком. Траје до три.

Мелодија одабраног канона креће се у обиму који ученици могу без тешкоћа да отпевају, са лакшим скоковима и мелодијским кретањима.

Мелодија канона одговара узрасту, има васпитни карактер, јасна је и приступачна.

-обрада ритма на неутралан слог

Песму певамо неутралним слогом: руком куцамо тактну вредност а нотну вредност изговарамо на слог та,та..ла,ла... Понуђен нотни текст(Слајд 1.) равномерно ишчитавамо чиме ученици савладавају ритмичко праћење нотног текста,вежбају технику читања литературе уз темпо,карактер,фразирање,са понављањем док се не утврди, без враћања код учињене грешке.

Децо,гледамо.На монитору је приказана...Куцамо..

Хајде Лазаре,покушај ти..Добро.Сада куцамо сви:лаа,ла,ла...

-рад на парлату (ритмичко читање)

Ученици прво уз куцање и у ритму именују тонове,прво у споријем темпу а затим и уз тактирање.

*Децо,сада куцамо али и изговарамо имена нота..Послушајте мене...Да покушамо заједно:
сол-фа,ми-ре до-си до-ре ми-фа, сол-фа,ми-ре до-си-до ре до...*

-распевавање

У сваком ученику лежи урођена музикалност и потреба за изражавањем осећања.То користимо.Певање треба да заузима доминантно место како на овом часу тако и у настави музике.Интелектуални развој не можемо убрзати али га можемо успорити ако у четвртом разреду обрађујемо бројалице или певамо само једногласне композиције,тј.ако су захтеви које нудимо на нижем менталном нивоу.(можемо, рецимо, да инсистирамо учење мелодије напамет за евентуално записивање у виду самодиктата у једном од наредних часова)

Интонацију распевавање и певање вокализа,обављам уз помоћ тастатуре(камертон а1 је тастер,Q).

Вежба резонанце,“држања тонова“(крађа даха),крешендо,декрешендо:

Децо,певате ннннннн.....мммммммм..... (ја не певам)

Вокализе певамо у дуру и молу.

ми-ни-ми-ни-ми-ни-ми-ни-мии..(такође, само деца певају,вокализе мењам сваког часа да се не понављају)

У складу са вокалним могућностима и обимом гласа ученика то јест одељења (до њега смо дошли на претходним часовима слушањем сваког ученика појединачно где смо одредили оне тонове који су им заједнички,које могу сви да отпевају).Уради се музичка прецизност (до 5 ученика) а сваки ученик се максимално мотивише уз коментар у суперлативу(поткрепљење):

Мајо,понови..Браво!

Хајде сад ти,Анђела!..Па ти имаш славуја у грлу!

Да чујемо јунака..Марко,покушај ...Одлично!...

Деца која која одговоре мојим захтевима срећна су и задовољна,постигу још боље резултате.

Певамо лествицу (С дур) у циљу ширења обима гласа, солмизационим слогом уз куцање и тактирање, артикулација-стакато и легато,мењањем вокала(а,а,а,а,а...о,о,о,о,о...)

-певање солмизацијом

Овај канон садржи лако препознатљив мотив у С дуру.Избегнути су већи скокови који би могли довести до губљења звучног ослонца и заборављања боје тоналитета.

На мониторима је нотни запис песме(слајд 1.).Певам канон солмизационим слоговима у ритму:

сол-фа,ми-ре до-си до-ре ми-фа, сол-фа,ми-ре до-си-до ре до

Децо ,покушајте да и ви тако отпевате.

Док певају, водим рачуна о следећем:

Положај дечјег тела приликом седења и певања је правилан,рамена су опуштена а глава је у нормалном положају.

Певачко дисање је ребарно-стомачно

Дикција:деца јасно изговарају вокале АЕИОУ који се певају (остале гласове изговарају)

Скрећем ученицима пажњу да певају тихо,да слушају себе и друге док певају.Пратим рад,залагање,навике,ставове.

У току певања подстичем ученике(синтагме и реченице типа) :

Док певаш покушај да не вичеш.

Лепо!Савршено.

Слушај друга до себе како пева.

Покушај као он.Браво!

Тако!Дивно!Крећи!

Не чујем те!Можеш ти то.

Е,тако је већ боље!

Уколико ученици погрешно отпевају неко место интонативно или ритмички,заустављам их и исправљам грешку.

-обрада текста

Објасним ученицима да текст изговарају правилно.Објасним непознате речи у песми.(Француска,држава на западу Европе)

-певање песме са текстом

Литерарни текст налази се испод нотног текста,на монитору.(Слајд 1.) Испод сваке ноте налази се исписан слог речи.Уместо солмизационих,певамо слоговне речи.Експозицију канона певам унисоно.

Ја ћу вам сада отпевати песмицу а ви апажљиво слушајте..

Рас-ти,цве-тај цве-те ле-ни мај-ски, рас-ти,цве-тај ми-рис нам дај!

Да поновимо,заједно!..

Јако лепо сте отпевали песму!

Напомена:

Певање активира слух и музичко памћење оспособљава за емоционално и естетско доживљавање музике.Сасвим је природно да ће деца која поседују музички слух савладати певање релативно брже док је деци са недовољно развијеним слухом потребан дужи пут од непосредног слушног перципирања до вокалног репродуковања.У том смислу помоћ инструмента (рачунара) на часу је драгоцен.

-свирање

Подразумева се да сваки ученик 4.разреда већ познаје основне алате,појмове и функционисање компјутерског система, али њихово познавање,комуникације генератора-синтетизатора,семплера са софтвером је различито.На наредним часовима свирања могуће је диференцирати ученике у том смислу.

Свирање на компјутеру(као и у осталом,на било ком ритмичком или мелодијском инструменту Орфовог инструментаријума мишем или преко тастатуре) ученици остварују у неколико етапа

-етапа упознавања са активношћу(упознајем их са активностима које следе):

Свираћемо на тастатури.Пажљиво пратите моја упутства...Пажљиво слушајте како сривам песму,а после ћемо заједно да је одсвирамо....

-етапа вербалног описивања радње(на конкретном примеру описујем радњу)

На вашем рачунару инсталиран је програм за свирање...Притиском на иконицу на којој је нацрта клавијатура на екрану ће вам се појавити дирке.Затим идите на упитник(„?“) и појавиће вам се упутство за распознавање дирки са именима тонова написан латиницом: F-„си“,G-„до“,H-„ре“,J-„ми“,K-„фа“,L-„сол“.

-етапа описивања радње „у себи“(ученици елаборирају податке)

-етапа конкретних операција (ученици решавају постављени задатак,свирају)

Понуђен софтвер(Black piano,потпуно је бесплатан) притиском на простор „?“ пружа ученику упутство(слику на монитору) за распознавање дирки уз коришћење именована тонова великим латиничним словима и тастера и могућност памћења мелодије.Нека ученик сам одреди којим прстом ће коју ноту свирати (свирање се може изводити и мишем,превлачењем на именовану дирку) користећи тастатуру једном или обема рукама.

Децо,све ово вам је сада јако укратко ојбашњено.Само,колико је потребно.То је обимно штиво и могао бих вам јако много уопштено причати о тим стварима па ако вас назима шенто конкретно а ви прочитајте мало о томе на <http://en.wikipedia.org/wiki/MIDI>

-Свирање уз певање солмизационим слогом

Децо,покушајмо сада да песму истовремено свирамо и певамо солмизацијом.

-Свирање са певањем текста

Следи изражајно певање песме са текстом уз инструменталну пратњу.

Лепо сте отпевали и одсвирали песму.Хајде да свирамо певајући њен текст.

-Свирање и певање канона двогласно

Покушајмо сада нешто што до сада још нисмо радили.Свираћемо и певаћемо двогласно.Милица,Маја,Марко и Мина кренуће прве.Када они одсвирају и отпевају“ раа-сти“ и крену „цве“,ми крећемо од почетка.Покушајмо..

Прва група ученика пева експозицију.Друга група ученика понавља експозицију у другом гласу певањем исте мелодије(од почетка) али кад прва група заврши са певањем првог такта.Обрадом канона децу уводимо у двогласно певање.

Закључујемо да је певање канона певање исте песме у којој један певач или више групе певача пева исту песму али у различитим интервалима времена.Такође, ученицима могу скренути пажњу да други глас може бити понекад померен за октаву или мелодија може бити померена за интервал различит од октаве или да се мелодије поклапају по интервалима а разликују по висинама.

Напомена:

Свирању приступамо веома опрезно и стрпљиво.Ако читав поступак убрзамо,код деце можемо изазвати несигурност и сумњу у сопствене снаге и могућности.Свирање има велику васпитну и образовну вредност,потстиче музичку фантазију,обликује стваралачко мишљење,продубљује интересовања и доприноси трајнијем усвајању и памћењу музичких репродуктивних и стваралачких активности и знања.

Рад уз помоћ рачунара код ученика развија радозналост,задовољство,уживање,потребу за компетенцијом,мотив постигнућа и тежњу за самопотврђивањем.

Завршни део часа:

4-5 минута

Рекапитулација циља часа.

Сада ћемо поновити шта смо научили на часу.

Питања:

Шта смо ново данас научили?

Да ли вам се свидела композиција?

Коју нову ноту смо данас научили?

Где се она пише у линијском систему??

И где још?

Како смо певали ову композицију?

Шта смо ново користили на данашњем часу?

Одговори:

Певање и свирање
песме“расти,цветај“.

Јесте.Мелодија је пријатна и лака.

Данас смо научили ноту“си“.

Испод прве помоћне линије.

На трећој линији линијског
система.

Двогласно! Ово је канон а други
глас пева када први глас отпева
први такт.

Свирали смо и певали на
компјутеру!

Ученици треба да пробају исписивање тона“си“за шта постоји место у уџбенику.(у току часа или евентално у виду домаћег задатка)

Закључак:

Рачунар може да буде поуздано средство у настави музике.Применом једноставног рачунарског софтвера ученици се упознају са електронским инструментом и принципом његовог рада (свака промена електричног напона изазива и промену звучног сигнала),обезбеђује интонативну стабилност, модулацију мелодије(ако је потребна),деца лакше лоцирају тоналитет.Рачунарски кабинети обезбеђују музицирање и у школама са слабијом материјалном подршком и без Орфовог инструмента тријума.Свирање на компјутеру развија код ученика дивергентно мишљење,иницијативу,смисао за импровизацију и снажљивост, критички однос према могућим грешкама.О значају музике и музицирања беспредметно је говорити.Музика је некада сматрана даром богова а људи који су се бавили музиком сматрани су образованим па су имали и бољи положај у друштву.Платон је једном рекао (његова антологијска реченица): ...“Што је у држави боља музика,боља ће бити и држава“.. Наша је дужност да усађујемо код деце вечно и непролазно у музици.Нажалост,вођењем хора и оркестра,овог најсложенијег људског колективног облика рада ретко ко се радо прихвата и школе остају без хорова,данас када се толико говори о образовним стандардима.

Коришћење рачунара (у функцији мелодијског инструмента) на овом часу има широку примену и у дизајнирању једноставнијих звучних структура(софтвери и матрице које опонашају звукове различитих инструмената).Приликом увежбавања деоница уз РС талентованији ученици могу још користити лаптоп са USB-ом, слушалице,јефтине аранжере,миди клавијатурице (за input, keyboard)...Применом једноставних и бесплатних програма(ритам,чинеле) и ученици скромнијих вокалних могућности на овом часу су активни.

Настава музичке културе у дигиталном кабинету је дидактичко-методичка иновација.Она је рационална и економична.Постигемо већи учинак уз мањи утрошак времена,средстава и снага .Али,за примену оваквог часа потребно је методичко искуство а обим рада наставника се повећава..Припрема овакве наставе подразумева темељнију припрему наставника, измене везане за место седења ученика..У односу на класичну наставу музичке културе видне су одређене разлике-начин вођења ученика,употреба нових наставних

средстава(рачунара).Стил,темпо и ритам рада подређен је саставу одељења.Домет варијабилности зависи од предзнања ученика,интересовања и микросредине.Уџбеник предмета Музичка култура није главни и једини извор знања.За утврђивање ефикасности односно продуктивности оваквог часа може се користити експеримент са паралелним групама.

Литература:

Васиљевић, М. А. (1940.). Нотно певање у теорији и пракси – Комплетна метода за наставу школског певања у средњим и учитељским школама, I и II књига, Издање Јована Фрајта, Београд.

Ђурић, Ђ. (1999.). Теорије учења, Учитељски факултет, Сомбор

Ивановић, М. (1899.). Методика наставе музичког васпитања у основној школи, II издање, "Нота" Књажевац

Којов-Буквић, И. (1985.). Методика наставе музичког васпитања за IV годину педагошке академије, Завод за уџбенике и наставна средства Београд

Липовац, М. (1999.). Принципи у настави, Учитељски факултет, Сомбор

Смрекар-Станковић, М., Цветковић, М.: Приручник за учитеље уз уџбеник музичке културе за четврти разред основне школе "Едука", Београд

Тајчевић, М. (1982.). Основна теорија музике, IX издање, "Просвета", Београд

Ђук М., Јевтић З., Илић З., Лацковић М. (2010). Певам, свирам, слушам, уџбеник за музичку културу за 4. разред основне школе, "Едука", Београд

Коришћени извори:

-Wikipedija

-Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму основног образовања и васпитања, Службени гласник СРС 4/90

-Google

Прилози за дигитални час:

-Инсерт из филма "Битка за Москву 1941." 8,6 Мб

- software Black piano (ZIP archive 7.1MB)

-слајд са нотним записом и текстом песме "Расти, цветај"